

**Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van
voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten**

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006 en 28 juni 2007,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006:

1° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

voormalig stadshoefvetje, gelegen te

Peer (Peer), Kloosterstraat 4;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie F, perceelnummer(s) 172G.

2° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Peer), Ondermeel 40;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 882G, 885C.

3° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

Hoeve Torenstraat 7 Peer (Wijchmaal) - hoeve met losstaande bestanddelen, gelegen te

Peer (Wijchmaal), Torenstraat 7;

bekend ten kadaster:

Peer, 4e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 128F, 128G, 131E, 59G(DEEL).

4° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

u-vormige hoeve "ooievaarsnest", gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Hoogstraat 4;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie D, perceelnummer(s) 508A/DEEL, 509, 510, 511D, 514D, 515B, 516C.

5° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

vakwerkhoeve, gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Oude Weyerstraat Z/N;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 815A8, 815B6, 815Z7.

6° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

semi-gesloten hoeve, gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Mgr. Broekxstraat 5-6;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 280D/DEEL, 284H, 284K, 286M/DEEL, 290N/DEEL.

7° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Kraaikenshofweg Z/N;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 147P, 151K, 157K.

8° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

voormalige paardenstallen van de afspanning Het Bergsken, gelegen te

Peer (Peer), Bergskenstraat 4;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer(s) 2G/DEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

1. Peer (Peer): voormalig stadshoebetje, gelegen Kloosterstraat nr. 4.

De historische waarde van het voormalig stadshoebetje :

Ondanks het feit dat het voormalige stadshoebetje in zijn huidig uitzicht uit het einde van de 19de of het begin van de 20ste eeuw dateert, is het waarschijnlijk ouder in kern. De eigenaarsgeschiedenis gaat terug tot de 15de eeuw.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van het voormalig stadshoebetje :

Traditionele architecturale elementen van het stadshoebetje zijn de bouwwijze als gecementeerde, van imitatievoegen voorziene baksteenbouw

onder geknikt zadeldak met Vlaamse pannen en westelijk aandak, alsook de aanwezigheid van een opkamer, oude binnendeuren en troggewelven in het interieur.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van het voormalig stadshoefvetje :

De oorspronkelijke functie als armenhuisje, eertijds toebehorend aan de Armentafel van Peer, plaatst de woning in een bredere volkskundige en socio-culturele context.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

2. Peer (Peer): langgestrekte hoeve, gelegen Ondermeel nr. 40.

De historische waarde van de hoeve:

De hoeve "Aan het nieuwe huis" werd in 1737 opgetrokken door toedoen van Gerardus Cornelissen, hetgeen blijkt uit de gevelsteen in de westelijke zijpuntgevel. De brikken werden ter plaatse vervaardigd. De rechthoekige muuropeningen dateren evenwel grotendeels uit de 19de eeuw. Volgens mondelinge mededeling zou de schapenstal in de 19de eeuw zijn aangebouwd. Op de Ferrariskaart (1771-77) en in de Atlas van de Buurtwegen (1845) is het complex in een enigszins afwijkende configuratie aangeduid.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de hoeve:

De goed bewaarde hoeve heeft de "klassieke" Kempische ordonnantie met de koeienstal gelegen tussen woonhuis en dwarsschuur. Het betreft een traditionele verankerde baksteenbouw met hardstenen lekdrempels en deels gebruik van gesinterde baksteen. De aanbouwsels achteraan vertonen de typische rechte muizentand. Het interieur heeft een driebeukige indeling.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de hoeve :

Onder meer de traditionele ordonnantie, de waterput, de open schouw, de opkamer, de kelder en de linden ten westen maken deel uit van het aloude Kempische boerenbedrijf.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

3. Peer (Wijchmaal): hoeve met losstaande bestanddelen, gelegen Torenstraat nr. 7.

De historische waarde van de hoeve :

De zogenaamde Torenhoeve gaat in kern terug tot 1784, getuige de jaartalankers van de sterk gerenoveerde woonhuisvleugel. Kort na 1900 vestigde zich hier de Luikse industrieel Eugeen Woos, die in 1909 een multifunctionele toren liet optrekken. Het parallelle dienstgebouw ten zuiden dagtekent van 1907, confer de jaartalankers. In de Atlas van de Buurtwegen (1845) komt de hoeve voor als een langgestekt element met noordelijke uitbouw, vergezeld van een losstaand voormalig bakhuis met oven ten oosten.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de hoeve :

Traditionele elementen van deze in zijn totaliteit relatief gaaf bewaarde hoeve zijn de bouwwijze als verankerde baksteenbouw, de vlechtingen van de zijgevels en de deels van Vlaamse pannen voorziene zadel- en lessenaarsdaken.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de hoeve :

De multifunctioneel opgevatte eclectische toren van deze voormalige paardenstoeterij is een uitzonderlijk element van het complex. Hij was eertijds in gebruik als bakhuis, warmwaterreservoir en duiventil. De lindebomen, de notelaar, de moestuin en het deels gekasseide erf met zijn hardstenen palen maken integraal deel uit van dit agrarisch geheel.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

4. Peer (Grote-Brogel): U-vormige hoeve, gelegen Hoogstraat nr. 4

De historische waarde van de hoeve:

Volgens een plaatselijke overlevering zou de hoeve, die in het ancien régime bezit was van de heren van Grote-Brogel en waarvan de grondvesten zouden teruggaan tot de 13de eeuw, het geboortehuis zijn geweest van Pieter Bruegel de Oude. In 1866 brandde het complex af, waarna heropbouw volgde met eenvoudiger afwerking. Het woonhuis fungeerde ook een tijdlang als café. Volgens literaire bron zouden in de overwelfde kelder van het parallelle dienstgebouw in de 18de eeuw Bokkenrijders zijn opgesloten. Het Ooievaarsnest is duidelijk aangeduid op de Ferrariskaart (1771-77) en in de Atlas van de Buurtwegen (1845).

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de hoeve :

De traditionele verankerde baksteenbouw met "klassieke" ordonnantie wordt gekenmerkt door typische aandaken met vlechtingen, dito aflijnende overhoekse muizentanden en spaarzaam gebruik van hardsteen voor de lekdrempels. Het houtwerk bleef deels bewaard.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de hoeve:

De behouden waterput en het deels gekasseide, deels van keien voorziene erf zijn eveneens typische exponenten van landbouwactiviteit.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

5. Peer (Grote-Brogel): voormalige langgestrekte vakwerkhoeve met losstaande bestanddelen, gelegen Oude Weyerstraat zonder nr.

De historische waarde van de vakwerkhoeve:

De hoeve werd opgetrokken in de tweede helft van de negentiende of bij het begin van de twintigste eeuw, daar ze niet voorkomt in de Atlas van de Buurtwegen (1845).

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de vakwerkhoeve:

De vrij gaaf bewaarde hoeve is een zeldzaam geworden voorbeeld van vakwerkbouw in de Limburgse Kempen. Het stijl- en regelwerk met grotendeels lemen vullingen van het langgestrekte element, met de "klassieke" ordonnantie: dwarsschuur-stal-woonhuis, bleef quasi ongeschonden bewaard. De constructie werd aangebracht op een gepikte bakstenen stoel, die beter dan hout bestand is tegen opstijgend vocht. Het zadeldak heeft nog de oude Vlaamse pannen. Ook bij het noordoostelijk gelegen dienstgebouw bleven sporen van vakwerk behouden. Het huidige duivenhok werd daarentegen in cementsteen opgetrokken en werd met een typische rechte muizentand afgelijnd.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de vakwerkhoeve:

De behouden ronde gecementeerde waterput, de meidoorn-, ligustrum- en beukehagen, alsook de beschutting tegen de westenwind door linden en eikenboom zijn eveneens traditionele exponenten van de landbouwactiviteit.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

6. Peer (Grote-Brogel): heden semi-gesloten hoeve, gelegen Mgr. Broekxstraat nr. 5-6.

De historische waarde van de semi-gesloten hoeve:

De thans semi-gesloten hoeve, die voor het eerst in 1492 wordt vermeld, is een relatief gaaf bewaard voorbeeld van een Kempische hoeve, in kern teruggaand tot de tweede helft van de achttiende eeuw. Op de Ferrariskaart (1771-77) komt het complex voor als bestaande uit twee losstaande langgestrekte noordwest-zuidoost georiënteerde elementen. In de Atlas van de Buurtwegen (1845) wordt een zelfde configuratie aangeduid, waarbij het meest noordelijke element achteraan rechts van een uitbouw is voorzien. Aldaar heet de hoeve *Maison Isolée Broeks*. Het zogenaamde "Broekxhof" wordt genoemd naar de toenmalige en tevens huidige eigenaars en is de geboorteplaats van Monseigneur Pieter Jan Broekx (1881-1968), hetgeen het complex een extra historische dimensie geeft.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de semi-gesloten hoeve :

Traditionele elementen zijn de verankerde, met rechte muizentand afgelijnde baksteenbouw, de "klassieke" ordonnantie, de zadeldaken, die van typische aandaken, vlechtingen, schouder- en topstukken, alsook van uilengaten zijn voorzien.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de semi-gesloten hoeve:

Het Broekxhof getuigt door zijn geïsoleerde ligging aan de rand van het gehucht Erpekom, ten noordwesten van de Gielisbeek, van de verspreide agrarische bebouwing in de Limburgse Kempen. Als geboortehuis van de sociale voorman Pieter Jan Broekx bezit de hoeve een socio-culturele dimensie. Fruitbomen vervolledigen bovendien dit geheel.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

7. Peer (Grote-Brogel): langgestrekte hoeve, gelegen Kraaikenshofweg z.nr.

De historische waarde van de hoeve:

Blijkens de jaartalankers werd de hoeve, zogenaamd "Kraaikenshof", in 1857 versteend, doch de kern dateert uit de tweede helft van de 18de eeuw, daar het complex op de Ferrariskaart (1771-77) wordt aangeduid als bestaande uit drie losstaande, langgestrekte elementen, waarvan twee van west naar oost zijn georiënteerd en het derde haaks. In de Atlas van de Buurtwegen (1845) komt een L-vormig volume voor, op de plaats van de huidige hoeve, alsook twee thans verdwenen kleine losstaande elementen ten noordoosten en ten zuidoosten.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde van de hoeve:

De oostelijke zijpuntgevel van de hoeve vormt een in de Limburgse Kempen zeldzaam geworden voorbeeld van stijl- en regelwerk met lemen vullingen en houten kozijnen op een stoel van baksteen en maaskeien. Verdere traditionele elementen zijn de ordonnantie van de naar het zonnige zuiden gekeerde hoeve, de verankerde baksteenbouw, het afgewolfde zadeldak met

Vlaamse pannen en daklijstbalkjes, het naar de opkamer verwijzende, betraliede keldergat in de achtergevel en de rechte muizentand van het grootste dienstgebouw.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden van de hoeve:

De deels gekasseide oprit, de nog voor het woonhuis aanwezige ronde bakstenen waterput en de uilengaten zijn bijkomende elementen van het aloude boerenbedrijf.

- Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en sociaal-culturele waarde:

8. Peer (Peer): voormalige paardenstallen, gelegen Bergskenstraat nr. 4.

De historische waarde wordt als volgt omschreven:

De voormalige paardenstallen van de voormalige afspanning dateren van 1730.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde wordt als volgt omschreven:

Traditionele architecturale elementen zijn de met krulankers verankerde baksteenbouw, de oorspronkelijke rondboogpoort van een dubbele rollaag en een platte laag, de deels latere rechthoekige muuropeningen, het zadeldak tussen aandaken met vlechtingen, het gebint en de jaartalankers.

De volkskundige en sociaal-culturele waarden worden als volgt omschreven:

De voormalige paardenstallen verwijzen naar de vroegere functie als afspanning. De hooizolder en een aantal haken van de ruiven voor de paarden bleven bewaard.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A.** De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

24 SEP. 2007

Brussel,

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN